

Förbi kunskapsstaden

Malmö stadspolitik i en föränderlig samtid

Hedvig Wrede

Abstract

This essay focus on the structure behind policy making in the city of Malmö. Leaning on the theory of *Cultural Political Economy* it attempts to describe Malmö's policy making as a product of the *path-dependent* and *path-shaping* nature of the political process. This perspective suggests that researchers take in account not only the contemporary discourse and semiosis, but also examine the material and historical context of the actor of interest. Malmö is a rewarding city to analyze since it has a history of turning industrial decline in the 70's and 80's into a brand new path of urban policy in the mid 90's. The municipality is now eager to describe Malmö as a "young" and "global" city of knowledge. However, Malmö's not so extravagant backyard, filled with unemployment and social contradictions, is easily uncovered.

Recent events of large refugee influx have shone new light on Malmö's focus on building a city for earners and high earners. Examining the urban planning of the municipality of Malmö, this essay will suggest that process of change differs between *construals* (semiosis) and *construction* (materiality), and that policy makers are tied to the discourse and tendencies of their former way of speaking and acting.

Nyckelord: stadspolitik, Cultural Political Economy, Malmö, bostadsförsörjning, stadsplanering

Antal ord: 9973

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Tidigare forskning	3
2 Teori.....	4
2.1 Cultural Political Economy.....	4
2.1.1 Ontologisk mellanväg.....	4
2.1.2 Meningsskapande.....	5
2.1.3 Materialitet.....	6
2.1.4 Politik som meningskapande och materialitet.....	6
2.2 Stadspolitik.....	7
3 Bakgrund	8
3.1.1 Förvandlingsdiskursen.....	9
3.1.2 Bostadsförsörjningens politiska förutsättningar	9
3.2 En potentiell brytpunkt?.....	10
4 Metod.....	12
4.1 Värdeskalor.....	12
4.1.1 Locka – Åtgärda.....	12
4.1.2 Kosmopolitisk – Lokal.....	13
4.1.3 Marknadstyrning – Politisk styrning	13
4.2 Material.....	14
4.3 Avgränsning.....	14
4.4 Idéer och diskurser.....	15
5 Analys	16
5.1 2014.....	16
5.1.1 Locka – Åtgärda.....	16
5.1.2 Kosmopolitisk - Lokal	18
5.1.3 Marknadsstyrning – Politisk styrning	19
5.2 2015.....	20
5.2.1 Locka – Åtgärda.....	20
5.2.2 Kosmopolitisk - Lokal	21
5.2.3 Marknadsstyrning – Politisk styrning.....	22

5.3 2016.....	23
5.3.1 Locka – Åtgärda.....	23
5.3.2 Kosmopolitisk - Lokal	25
5.3.3 Marknadstyrning – Politisk styrning	25
5.4 Meningsskapande och materialitet.....	26
6 Referenser	29
6.1 Primärmaterial.....	29
6.2 Sekundärmaterial.....	29
6.2.1 Figurer	32

1 Inledning

Efter år av intensiva satsningar på Malmö stads nya identitet verkar projektet snart vara i hamn. Ståle Holgersson, forskare i kulturgeografi, är uppenbart missnöjd i sin artikel *Är Malmö Live redan en gammal Saabfabrik?* i Sydsvenskan några dagar efter invigningen av Malmö Live:

Malmö [har] fått flera shoppingcentrum och hotell och i torsdags invigdes den sista juvelen i Reepalus projekt – Malmö Live. Efter 30 år med postindustriell stadsplanering har Malmö fått många nya byggnader där resursstarka människor bor, arbetar, äter eller avnjuter konserter. Men också en stad som slits isär genom ökad segregering och polarisering (Holgersson, 2015).

Referensen till Saabfabriken i rubriken går tillbaka till 1991, då Malmö drog sitt sista andetag som industristad. Den gamla varvsverksamheten som tidigare varit stadens motor hade blivit nedlagd och i brist på andra intresserade industrijättar sägs det att Saab fick köpa marken av Malmö stad för en krona. Två år efter dess invigning lades bilfabriken ner (ibid.).

Ståle Holgersson vill lyfta fram baksidan av Malmös nya postindustriella identitet och pekar på ökade ekonomiska och sociala klyftor mellan olika befolkningsgrupper i staden. Bara några månader efter att Holgersson skrivit sin artikel nådde invandrings- och flyktingantalet i Sverige nya rekordnivåer (Haak, 2015:13):

Befolkningstakten ökar snabbt på kort tid

Malmös årliga befolkningsförändring – utfall och prognos

KÄLLA: MIGRATIONSVERKET, MALMÖ STAD

Figur 1: Malmö och den nya befolkningsprognosen

För Malmö innebar detta en stor förändring i stadens förväntade befolkningsökning. Idag beräknas Malmös befolkning öka med totalt 33 000 nya invånare mellan 2016 och 2019. Från ordinarie prognos är det en ökning med 62% och innebär 3100 fler nya invånare per år än beräknat. Förändringarna har inneburit en reviderad budget för 2016 och alla nämnder har behövt se över vilka mål och uppdrag som har eller kommer att påverkas av den nya befolkningsökningen (Haak, 2015).

Den här uppsatsen kommer att fokusera på bostadsbyggandet och visionerna för bostadsförsörjningen i Malmö, för att på så sätt kunna skönja hur och på vilka grunder det postindustriella Malmö styrs och agerar. Frågeställningarna jag arbetar utifrån lyder således:

- Hur ser Malmö stads samtida visions- och planeringsarbete för stads- och bostadsbyggande ut?
- Hur kan Malmö stads övergripande politiska inriktning för stads- och bostadsbyggande förklaras?

Statsvetaren Tove Dannestam beskriver i sin doktorsavhandling hur stadspolitik – tankegångar och praktiska handlingar som behandlar staden som politiskt rum – på senare år har varit på frammarsch världen över (Dannestam, 2009:25). Malmö är inget undantag: att skapa ett varumärke, höja konkurrenskraften och utveckla stadens funktion som motor för ekonomisk tillväxt har varit en stor del av visionen för Malmös utveckling som stad sedan 1980-talet (Dannestam, 2009:31). Nu står många av Malmös nya symboler färdiga: Turning Torso, Malmö högskola, Emporia, Citytunneln, Västra Hamnen-området och Malmö Live. Ännu en fråga, nära sammankopplad med mina frågeställningar, är om det i och med kombinationen av färdigställandet av många postindustriella projekt och det rekordhöga invandrings- och flyktingmottagandet sker en förändring i hur Malmö stads politiker och tjänstemän tänker och agerar.

Det byggdes för få bostäder för att motsvara befolkningsökningen i Malmö redan innan antalet invandrare och flyktingar började öka kraftigt (Malmö stad. *Delårsrapport januari - april 2016*. 2016:4). Många av Malmös nya invånare kommer inte att tillhöra den grupp av människor som Malmö stad hittills har försökt locka till sig (Dannestam, 2009:133f). Hur påverkar denna nya situation bostadsplaneringen i Malmö? Genom att förstå Malmö stads visions- och planeringsarbete vill jag förklara hur hela den övergripande politiska inriktningen för detta område skapas. I detta ingår att försöka skönja vilka idéer och värderingar som styr Malmö stad, samt vilken betydelse materiella omständigheter har för politiska svängningar.

I struktureringen av uppsatsen kommer teoriavsnittet före metodavsnittet, eftersom dessa är tätt sammanlänkade och läsningen av metoden underlättas av en teoretisk förförståelse.

1.1 Tidigare forskning

Denna uppsats tangerar några olika forskningsfält och använder sig av den relativt nya teorin Cultural Political Economy (Jessop – Sum, 2014:4). Inspiration har hämtats i tidigare forskning om regionalisering och den ökande betydelsen av politik på kommunal och regional nivå (Perkmann – Sum, 2002:42). Bakgrunden till denna uppsats och den forskning jag vill bygga vidare på utgörs framför allt av Tove Dannestams avhandling *Stadspolitik i Malmö – Politikens meningsskapande och materialitet* (2009). Dannestam undersöker hur det gick till när den stadspolitiska visionen för Malmö formades och utgår från samma teori som denna uppsats vilar på. Dannestams avhandling har dock inte lika tydliga idéanalytiska inslag som denna uppsats, utan byggs till stor del upp av diskursanalyser av intervjuer med politiker och tjänstemän.

Tidigare forskning har riktat in sig på att djupdyka i fenomenet *governance* och hur stadspolitik utgör en förändringsprocess från något gammalt till något nytt (Dannestam, 2009: 34f). Denna uppsats kommer varken att djupdyka i nätverksprocesserna som utgör *governance* eller fokusera på stadspolitiken som förändringspolitik. Istället kommer det nuvarande politiska läget i Malmö granskas *mot bakgrund* av *governance*-inriktad politik och ett stadspolitiskt arv. Stadspolitik och *governance* är inte längre något nytt. Det är moderna fenomen, men i Malmö har det pågått i över 20 års tid (Mukhtar-Landgren, 2012:69). Den helomvändning som gjordes från typisk svensk välfärdskommun (Dannestam, 2009:35) till en stadspolitiskt inriktad stad vände upp och ned på de flesta meningsskapandeprocesser och den nya politiska inriktningen blev snabbt det vedertagna spåret – en del av materialiteten. Det är därför relevant att försöka förstå Malmö stads samtida inställning till stads- och bostadsplanering i ljuset av nya utmaningar som ställer den stadspolitiska inriktningen på sin spets.

2 Teori

2.1 Cultural Political Economy

För drygt tjugo år sedan började forskarna Bob Jessop och Ngai-Ling Sum utarbeta en teoretisk strömning som senare skulle komma att kallas *Cultural Political Economy* (fortsättningsvis CPE). CPE vill fånga komplexiteten i politiska skeenden med en tvärdisciplinär utgångspunkt (Jessop – Sum, 2014:1). Teorin hämtar inspiration bland annat från marxismen, Gramscis studier av hegemonibegreppet och Foucaults verk kring diskursiva formationer (Jessop – Sum, 2014:478). Forskningsteorin har sitt ursprung i lärosätet Lancaster University där det finns ett forskningscentrum för studier i CPE och där både Bob Jessop och Ngai-Ling Sum är verksamma.

2.1.1 Ontologisk mellanväg

I sina mest grundläggande, ontologiska anspråk menar CPE att den verkliga världen är för komplex för människor att begripa i sin helhet. Världen existerar fysiskt i all sin komplexitet, men för att bli meningsfull för människor måste vi reducera komplexiteten och på så sätt nå förståelse genom förenklade världsuppfattningar. CPE undersöker hur människor reducerar världens komplexitet, både genom meningsskapande och materiella ansatser (Jessop – Sum, 2014:3). Bob Jessop beskriver skeendet i sin artikel *Cultural political economy and critical policy studies* (2009):

Because the world cannot be grasped in all its complexity in real time, actors (and observers) must focus selectively on some of its aspects in order to be active participants in that world and/or to describe and interpret it as disinterested observers (Jessop, 2009:341).

Som för att trots allt behålla en sorts komplexitet undviker de som forskar inom CPE att glida för långt ut på någon av de ontologiska kanterna. CPE vänder sig emot teorier som ensidigt behandlar världen som helt och hållet idéburen eller, å andra sidan, ser på verkligheten som enbart styrd av materiella förhållanden (Jessop – Sum, 2014:9). För den som vill förstå CPE som teori handlar det därför

till stor del om att kunna orientera sig och balansera mellan idéer, eller meningsskapande, och materialitet, och att tolka den koppling som finns däremellan. Denna metod för förklaring lutar sig även mot Max Weber, som ansåg att verkligheten aldrig byggs upp endast av antingen kausala samband och lagbundenhet i materialiteten eller av idéer och diskurser, utan att meningsskapande och materialitet går hand i hand (Jessop – Sum, 2014:132). Givet detta kan man genom CPE tillskriva aktörer en viss sorts fri vilja: i och med att de inte är determinerade av varken materialitet eller diskursiva formationer kan de uppnå en viss flexibilitet och utrymme för nyskapande.

2.1.2 Meningsskapande

Den meningsskapande aspekten av CPE handlar om individers och andra sociala aktörers förmåga att inta olika utgångspunkter och ställningstaganden för att reducera världens komplexitet och göra den mätbar. De aspekter av världen som aktörer väljer ut som signifikanta är inte naturligt givna, utan beror på den världsuppfattning och det semiotiska system som aktörerna skapar och ansluter sig till. Detta meningsskapande sker genom all form av social kommunikation och interaktion med den fysiska världen (Jessop – Sum, 2014:149). CPE hävdar alltså att den sociala världen alltid är fylld av mening till att börja med. Därför bör alla analyser av den erkänna vikten av meningsskapande i mänskligt agerande som rör sig kring såväl kultur som politik som ekonomi (Jessop – Sum, 2014:3).

Detta får inte misstas för att CPE grundar sig på en syn där verkligheten är helt och hållet styrd av individers idéer och tankevärldar. Vissa världsuppfattningar, *construals* enligt Jessop och Sum, förmår att förändra den materiella och sociala världen, medan vissa inte gör det (Jessop – Sum, 2014:4f). För att en idé eller världsuppfattning ska få gehör och förverkligas krävs därför goda, mer eller mindre etablerade sociala och materiella förutsättningar (Jessop – Sum, 2014:150). Jessop och Sum beskriver det som en relation mellan *path-dependency* och *path-shaping*:

The dialectic of path-dependency and path-shaping is important here. Path-dependency implies that an institution's prior development limits current options in institutional innovation. However, while history matters, it does not require fatalistic acceptance of past legacies. Social forces could intervene in current conjunctures and actively rearticulate them so that new trajectories become possible – especially where sedimented, taken-for-granted institutional legacies reveal unexpected crisis tendencies and/or come, for whatever reason, to be reactivated and repoliticized (Jessop – Sum, 2014:37).

2.1.3 Materialitet

Materialitet är i CPE:s mening inte något totalt objektivt utan snarare det som är det faktiska resultatet av meningsskapande och det som utgör de sociala och fysiska institutionaliserade förutsättningarna. Dessa förutsättningar och resultat samarbetar inte förutsättningslöst med nya idéer och meningsskapande, utan finns där som en evolutionärt framvuxen grund. Jessop och Sum hävdar att denna form av materialitet inte kan likställas med meningsskapande, utan att det materiella är av en mer automatiserad, bestående och fast karaktär, om än sprunget ur meningsskapande från första början (Jessop – Sum, 2013:155). Det blir meningsfullt att studera materialitet om man utgår från att det inte är endast medvetande och världsuppfattningar som skapar vår värld, utan att den också har faktiska, materiella dimensioner (Jessop – Sum, 2013:165). Förutsättningar i materialiteten – den redan lagda vägen, det institutionaliserade, den fysiska verkligheten – behövs således för att vissa idéer ska kunna blomstra och nå effekt i den materiella och sociala världen.

I den här uppsatsen kommer till exempel den så kallade flyktingkrisen under hösten 2015 att ses som en del av materialiteten. Flyktingkrisen har sitt ursprung i mänskligt meningsskapande om gränser, folkslag och motsättningar för att reducera världens komplexitet. Dessa idéer har emellertid blivit så pass institutionaliserade (materialiserade) att flödet av människor över den svenska gränsen har blivit en fråga om en förändring i materialiteten snarare än en meningsskapande process. Även Malmö stads organisation och den idémässiga inriktning staden har haft de senaste årtiondena kan ses som materialitet. Därför måste nya idéer från politiska aktörer vända sig till denna materialitet för att få gehör.

2.1.4 Politik som meningsskapande och materialitet

I denna uppsats vill jag förstå varför Malmö stads stads- och bostadsplanering ser ut som den gör. Att använda mig av CPE för att närma mig ett svar på denna fråga innebär att se på Malmö stads agerande och funktion som en produkt skapad av både idéer och materialitet. Malmö stad bär på en historia och ett idémässigt arv efter tidigare politiska beslut och stadsplanering. Det är den väg som redan är lagd, och som läggs sten för sten i detta nu. Staden är invävd i en kultur där olika idéer har olika förutsättningar att uppstå beroende på hur de korresponderar med vedertagna sanningar och normer. Samtidigt hävdar forskare inom CPE att idéer och meningsskapande inte kan bli verklighet utan vad som kan beskrivas som en genklang i materialiteten. Det måste även finnas materiella förutsättningar för att installera och upprätthålla meningsskapande system, för att idéer ska kunna realiseras (Jessop – Sum, 2014:150).

Detta visar CPE:s inställning till hur nya politiska institutioner skapas, och varför vissa idéer, i brist på materiell förankring, slutar att realiseras eller aldrig

realiseras överhuvudtaget. Samhällelig förändring konstitueras av att aktörer mobiliserar materiella resurser, men också att de förmår utnyttja den makt som ligger i idéer och föreställningar.

2.2 Stadspolitik

Att undersöka stadspolitik innebär att studera staden som ett viktigt politiskt rum och politisk aktör. Stadspolitik är det fenomen där kommunala och regionala politiska aktörer utvecklat en ambition om att få en stad att vara tillväxtmotor i en region, ett attraktivt kulturcentrum eller en knutpunkt med en egen politisk och ekonomisk utveckling. Inom internationell forskning fokuseras det på staden som självständig enhet i konkurrens med andra städer och regioner – en konkurrens som alltmer överskuggar den som finns mellan stater (Dannestam, 2009:24).

Den kommunala politiken omfattar idag många andra områden och aktiviteter än den klassiska kommunala välfärdspolitik. Sedan sjuttioalet har ett mer konkurrensinriktat förhållningssätt till subnationella territorier applicerats runtom i Europa, och ersatt mål om fördelning, utjämning och sammanhållning mellan territorier (Dannestam, 2009:25). Forskningsfältet är mycket aktuellt då många forskare idag är överens om att politik på andra nivåer än den statliga – så som kommunal, regional eller överstatlig – ökar i betydelse och inflytande. Detta innebär ett förändrat förhållande till statliga gränser och till staten och nationen som fenomen (Perkmann – Sum, 2002:42).

Det finns ingen tvekan om att Malmö är ett praktexempel på denna stadspolitiska strategi och trend. Många städers politiska ledning betraktar stadspolitiken som lösningen till de problem och utmaningar städerna står inför, ofta knutna till avvecklade industrier, ekonomisk kris eller stora sociala motsättningar (Dannestam, 2009:25). Att studera Malmö stads visionsarbete för stads- bostadsplanering med stadspolitik som begreppsverktyg är därför oundvikligt.

3 Bakgrund

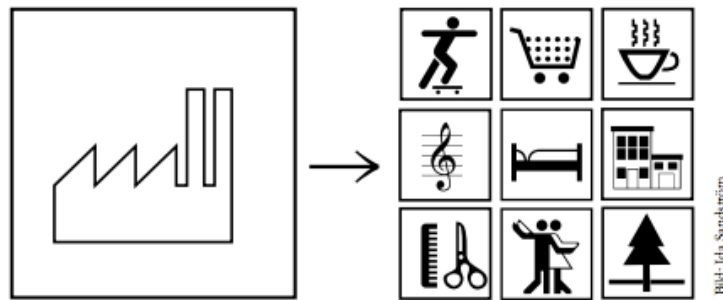
Industriverksamheten var länge en ekonomisk succé för Malmö och nådde sin kulmen på 60-talet då industrijätten Kockums drev ett av världens största varv. Utvecklingen fortsatte ända in på 70-talet då oljekrisen slog hårt mot stadens näringsliv (Malmö stad – *Stadens historia*, 2016).

Under 70- och 80-talen lades de stora industrierna i Malmö ner (Malmö stad – *Stadens historia* 2016) och man försökte förgäves locka nya industrier att starta upp verksamheter i staden (Holgersson, 2015). Under 90-talet var Malmöindustriernas död ett faktum och staden befann sig i ekonomisk kris då nära 30 000 arbetstillfällen försvunnit (Malmö stad – *Stadens historia*, 2016).

Under stadens djupaste krisår 1994-1995 tog kommunstyrelsens dåvarande ordförande Ilmar Reepalu initiativet till ”Vision 2000”. Idén till Malmö högskola föddes och arbetsgrupper inom olika områden tillsattes. Deltagarna i arbetsgrupperna varken utsågs eller bestod av politiker, utan var en blandning av kommunala tjänstemän samt representanter från näringslivet och Lunds universitet (Mukhtar-Landgren, 2012:69).

1995 togs även initiativet till Bo01, som är ett helt nytt bostadsområde förlagt i Västra Hamnen, med rötterna i en stor internationell bostadsmässa. Mässans chefsarkitekt Klas Tham utformade en bostadsplan och för de byggherrar som skulle upprätta nya hus i området ställdes krav på att anlita erkänt duktiga arkitekter (Stadsbyggnadskontoret – *Bo01*, 2016). Andra byggnader som färdigställdes under tidigt 2000-tal var bland annat Malmö högskolas Orkanen (Stadsbyggnadskontoret – *Läroutbildningen Orkanen*, 2016), Turning Torso som fick ersätta Kockumskranen som ”symbol för staden” (Stadsbyggnadskontoret – *Turning Torso*, 2016), och Moderna Museet (Stadsbyggnadskontoret – *Moderna Museet*, 2016). Alla ovan nämnda är arkitektoniska flaggskepp tänka att ge staden ny utstrålning (ibid. - *Bo01 – Läroutbildningen Orkanen – Turning Torso – Moderna Museet*, 2016). Ännu ett viktigt utvecklingsprojekt för Malmö stad är Citytunneln och den nya stadsdelen Hyllie, med bland annat Malmö Arena och köpcentrumet Emporia (Fastighetskontoret – *Mer av Malmö*, 2016).

En talande illustration från visionsarbetet kring det framtida utbyggnadsområdet Norra Sorgenfri visar utvecklingenstanken (Stadsbyggnadskontoret - *Norra Sorgenfri planprogram*, 2008:12):

Figur 2: Norra Sorgenfri Planprogram

Parallellt med dessa satsningar tar Malmö emot nära dubbelt så mycket i statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning per invånare jämfört med resten av Sveriges kommuner. Malmö har även en betydligt lägre medianinkomst och förvärvsfrekvens än resten av landet (ekonomifakta, 2015). Sex av Sydsvenskans skribenter skriver tillsammans i en stor artikel att ”Malmö 2016 är en fattig stad med fattiga invånare” (Lönnaeus – m.fl., 2016).

3.1.1 Förvandlingsdiskursen

I sin avhandling beskriver Tove Dannestam hur Malmö stad och näringslivet i koalition har försökt förändra Malmös image genom att både skapa en ny diskurs och realisera verkliga projekt (t.ex. Turning Torso, Västra Hamnen och Emporia) (Dannestam 2009:144). Det är denna diskurskoalition som utgör ”förvandlingsdiskursen” (Dannestam, 2009:128), där Malmös transformation från industristad till ”kunskapsstad” står i fokus och fungerar som en nod (Dannestam 2009:144). Övertygelsen om att en stads framgång skapas av tillväxt och attraktivitet – stadspolitiska värden – är det som driver förvandlingsdiskursen (Dannestam, 2009:129). Genom att göra staden mer attraktiv kan det enligt principen om nedsippring skapas tillväxt som sedan ”sipprar” ned och gynnar hela staden (Dannestam, 2009:134).

3.1.2 Bostadsförsörjningens politiska förutsättningar

Malmös bostadsförsörjning är ett kommunalt ansvar. Sedan bostadsmarknadens avreglering på 1990- och 2000-talen följer emellertid bostadsbyggandet ekonomins svängningar i hög grad. Kommunens verktyg för att kontrollera bostadsbyggandet är det kommunala planmonopolet som ger kommunen rätt att bestämma hur mark ska användas för att bebyggas inom kommunen. Aktiv markpolitik, strategiskt utnyttjande av det allmännyttiga bostadsbolaget (MKB)

och den kommunala bostadsförmedlingen (Boplats Syd), samt dialog och samverkan med privat byggherrar beskrivs även som viktiga redskap för att styra bostadsförsörjningen (*Handlingsplan för bostadsförsörjning*, Malmö stad. 2014:4).

3.2 En potentiell brytpunkt?

I en bilaga om Malmö stads varumärkesarbete från 2006 konstateras att ”kunskapsstaden” är ett avslutat projekt:

Malmö som industristad är historia, nu kallas Malmö verkligen för kunskapsstad. Hjälpen kom i form av statliga strategiska beslut, som utjämningsystemet, den definierade ramen. Men bilden skapade vi själva [...] Precis som bron. Innan den kom var den ifrågasatt, nu kan ingen tänka sig ett Malmö utan den. Precis som Västra hamnen med Turning Torso. Visioner blir till verklighet och bilden av Malmö förvandlas. Ju mer samlat detta arbete är desto tydligare kommer bilden att framstå, för såväl Malmöbor som besökare och näringsliv. (Malmö stad – *Bilden av Malmö*, 2006:4).

På Malmö stads hemsida går det att hitta en flik under rubriken Kulturarv Malmö vid namn ”Kunskapsstaden”. Där beskrivs omvandlingen i imperfekt – likt ett kulturarv. Vad håller på att hända med den förvandlingsdiskurs som Dannestam beskriver?

Både den internationella revisionsbyrån PWC och Malmös stads ledande ekonomer förutspår en ekonomiskt dyster framtid för staden. PWC-rapporten utgår dessutom från Malmö som det var 2014, innan den stora flyktingvågen 2015 (Pedersen – Westerberg, 2016). I en intervju med Sydsvenskan säger Malmö stads ekonomidirektör Jan-Åke Troedsson att: ”Det blir en utmaning för politikerna. Vad ska de prioritera bort när de inte har pengar till allt som de vill göra?” (Pedersen – Westerberg, 2016). I samma artikel uttalar sig även Mats Hansson som är strateg vid Malmö stads ekonomiavdelning och tidigare budgetchef: ”Det kommer att lösa sig. Men vi vet inte hur. [...] Ibland måste man komma till en krissituation för att klara av att ta de svåra besluten” (ibid.). Flera uttalanden har gjorts om en brytpunkt eller ett vägskäl (Pedersen – Westerberg, 2016; Lönneus – m.fl., 2016; Kommunfullmäktige, 2015). Det talas om att Malmö åter måste välja riktning. Forskaren Tapio Salonen som även är medförfattare till Malmökommissionens rapporter menar uttryckligen att Malmö står inför ett vägskäl. Enligt honom består detta vägskäl i att antingen vara passiv och fortsätta på samma inslagna väg som förut eller att börja investera massivt i välfärden: utbildning, hälsovård, bostäder och jobb (Lönnaeus – m.fl., 2016).

Ovissheten om Malmö stads framtid är stor. Samtidigt beskrivs läget idag som en potentiell nystart. Denna uppsats intresserar sig för krissituationer som

potentiella lägen att bryta gamla mönster eller förändra en pågående diskurs. Förespråkarna för CPE hävdar att oväntade situationer där vedertagna system blottar en svaghet eller på andra sätt blir aktuella för debatt kan få sådana konsekvenser att stora aktörer sätter en ny kurs eller lägger ned något gammalt (Jessop – Sum, 2014:36ff). Idag finns det anledning att granska Ilmar Reepalus projekt extra noga: dels har visionen om kunskapsstaden redan blivit verklighet och dels har den nya staden och strategin inte visat sig vara särskilt effektiv mot klassklyftor och segregation. Dessutom står Malmö inför nya utmaningar i och med turbulens och händelser i omvärlden.

4 Metod

Genom att undersöka offentligt material, debatter i kommunfullmäktige och kommunala medieutspel som behandlar Malmö stads stads- och bostadsplanering vill jag undersöka hur Malmö stad har reducerat världens komplexitet och intagit en utgångspunkt och specifika ställningstaganden relaterat till den historiska och materiella situation staden befinner sig i.

Mina forskningsfrågor söker grunden till varför Malmö stads stads- och bostadsplanering ser ut som den gör. Detta vill jag ta reda på genom att ta hänsyn till en kombination av idémässiga och materiella strukturer i enlighet med teorin CPE.

4.1 Värdeskalor

För att kunna orientera mig i mitt material och analysera det på ett systematiskt vis kommer jag att använda mig av ett idéschema. Idéschemat är utformat för att kartlägga Malmö stads idémässiga positionering och består av olika värdeskalor. Jag kommer att undersöka hur Malmö stad förhåller sig till dessa värden. Värdeskalorna har jag utarbetat med hjälp av CPE, tidigare forskning kring Malmös idémässiga utveckling samt aktuella värden relaterade till den nya situationen i Malmö med ett stort antal nya invandrare och flyktingar.

Enligt teorin CPE används *analytical categories* (i mitt fall *värdeskalor*) för att identifiera grundläggande mekanismer och tendenser i olika texter. De identifierade tendenserna kopplas sedan till deras historiska och kontextuella förhållanden (Jessop – Sum, 2013:7). Nedan följer de tre värdeskalor jag valt ut och motiveringen bakom dem.

4.1.1 Locka – Åtgärda

Att göra en stad attraktiv på så sätt att den lockar kreativa människor, turister och aktörer inom näringslivet är en av hörnstenarna inom stadspolitiken (Dannestam, 2009:24). Genom teorin om nedsipping sägs det att en hel stad eller befolkning kommer att gynnas om området lyckas locka till sig ett kreativt näringsliv och skapa en attraktiv stad (Dannestam, 2009:134). Att locka resursstarka individer

och omvärldens blickar har också varit en av hörnpelarna i Malmö stads visions- och planeringsarbete samt förda politik sedan mitten av 90-talet (Mukhtar-Landgren, 2012:69). För att kunna förstå hur Malmö stads övergripande politiska inriktning skapas och ser ut idag är det därför viktigt att undersöka hur kommunen positionerar sig jämte detta attraktivitetsmantra som fungerar som en nod i diskursen om Malmö stads- och bostadsplanering.

Den andra delen av värdeskalen – åtgärda – står för den planering och de visioner som inte syftar till att i främsta hand locka och vara attraktiva, utan åtgärda konkreta behov och se direkt till resurssvagare grupper och välfärd.

4.1.2 Kosmopolitisk – Lokal

Malmö stad har länge haft tydliga mål och storslagna visioner för hur staden ska bli en central del av Öresundsregionen med nära förbindelser med framförallt Köpenhamn (Mukhtar-Landgren, 2012:64). Att Malmö får en *skyline* att visa upp har varit en viktig del i byggandet av Turning Torso, Malmö Live och Västra Hamnen (Malmö stad – *Bilden av Malmö*, 2006:3). Detta är exempel på hur Malmö stad satsat på kosmopolitisk och regional stadsplanering snarare än lokal. Med kosmopolitisk menar jag de uttalanden och den politiska praktik som syftar till att tilltala och uppmärksamma nationella och internationella blickar, besökare och investerare. Det kan till exempel handla om att förstärka Malmö profil jämte andra städer, att aktivt kalla Malmö för en ”global” stad eller bjuda in till samarbete och nätverksträffar med utomkommunala parter.

Öresundsregionen kan sägas vara en *cross-border region* (Perkmann – Sum, 2002:4). Malmö ligger nära den danska gränsen, och forskare har intresserat sig för vad som händer med gränsnära områden när gränserna blir allt mer öppna (Perkmann – Sum, 2002:8). ”[O]pen borders become 'space of contact' rather than 'lines' or 'barriers'” (ibid.). Europeiska kommissionen uppmuntrar samarbeten och ökat utbyte mellan framförallt EU-länder för att förbättra möjligheterna till ekonomisk utveckling i dessa gränsområden (Perkmann – Sum, 2002:17). Perkmann menar att cross-border regions i Europa kan betraktas som en typ av institutionsbyggande (Perkmann i Perkmann – Sum, 2002:104).

Samarbetet med Köpenhamn och utvecklandet av Öresundsregionen är fortfarande på Malmö stads agenda (*Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, Malmö stad. 2014:11). Vad gäller bostadsplaneringen har mycket, som ovan nämnt, redan byggts i en kosmopolitisk anda. Frågan är om denna linje syns lika tydligt i dagens bostadsplanering.

4.1.3 Marknadstyrning – Politisk styrning

Denna värdeskala är till för att blottlägga på vilket sätt Malmö stad förhåller sig till näringslivet när det gäller stads- och bostadsplanering. Den syftar till att ta

reda på vilka idéer som dominerar när det gäller att hantera den växande bostadsbristen i Malmö. Är det upp till marknaden att skapa olika bostadsalternativ eller satsas det på politiska åtgärder och politisk styrning? Vilken tro har Malmö stad på marknads förmåga att lösa kommunens utmaningar? Enligt teorin om nedsipping gynnar det städer att satsa på att skapa en attraktiv stad som människor med köpkraft vill leva och konsumera i. Teorin säger att det i förlängningen skulle gynna hela staden, en idé som Malmö stad hittills har tagit mycket inspiration från (Dannestam, 2009:134).

I teorin CPE är just biten ”political economy” tätt sammanbunden med de olika inställningar som politiska makthavare och politiska institutioner kan ha till det ekonomiska systemet i allmänhet och det lokala näringslivet i synnerhet (Jessop – Sum, 2013:477). Stadspolitik är tätt sammankopplat med *urban governance* som innebär ett slags nätverkande och samarbete mellan stat eller kommun och aktörer i näringslivet. Politiker och tjänstemän försöker hjälpa olika delar av näringslivet på traven till exempel genom att erbjuda mötesplatser, finansiera projekt eller skapa workshops (Dannestam, 2009:170f). Kommunens förhållande till projekt utanför sin traditionella välfärdspolitiska kärnverksamhet är intressant för denna värdeskala.

4.2 Material

De meningsskapande såväl som materiella strukturerna kommer med hjälp av värdeskalorna sökas i offentliga handlingar, debatter i kommunfullmäktige och medieutspel rörande Malmö stads stads- och bostadsplanering. Meningsskapande och materiella strukturer kommer även att sökas i empiriska data och källor om Malmö stads historia och samtid. Med Malmö *samtida* stads- och bostadsplanering menas den mellan 2014 och 2016. Mitt material består huvudsakligen av texter och debatter från denna tid, men även äldre texter kommer att tas in för att belysa dagens situation och retorik.

4.3 Avgränsning

Ett drygt tvåårigt tidsspänn ger mig nog med material att analysera och är en relativt kort tidsperiod sett till Malmö stads planeringsarbete. Detta ger mig möjlighet att intensivt och in i detalj undersöka Malmö stads offentliga handlingar och medieutspel under perioden. Detta kommer i sin tur att göra analysen vassare och utförligare än om jag hade valt ett längre tidsspänn. Eftersom jag även kommer att försöka utreda om Malmö befinner sig i en form av potentiell brytpunkt blir det intressant att undersöka material som ligger så nära nutid som möjligt.

Anledningen till att jag har valt att titta närmare på just stads- och bostadsplaneringen i Malmö är för att koncentrera studien och förhindra glidningar genom att bevara ett starkt fokus. Skulle jag analysera Malmös övergripande planeringsarbete riskerar studien att dra åt flera olika håll samtidigt eftersom planering på olika områden aktualiserar olika värden och problem. Jag hoppas istället att i slutet av denna studie kunna säga något generellt om grunden till Malmös visionära inställning genom att ha analyserat hur staden tacklar den fundamentala frågorna om kommunens bostadsförsörjning och stadsutveckling.

4.4 Idéer och diskurser

Min analysmetod ligger i gränslandet mellan idéanalys och diskursanalys. Genom att kombinera idéanalysens kategoriska och identifierande egenskaper med diskursanalysens kontextbundenhet kan en nyanserad bild av Malmö stads visionsarbete skapas. Jag ser inget hinder i att kombinera två olika textanalytiska verktyg då jag både intresserar mig för vilka idéer texterna faktiskt representerar och vilka strukturer som formar dem. Ludvig Beckman beskriver i slutet av sin bok *Grundbok i idéanalys* hur idéanalytiska ändamålsförklaringar skiljer sig från diskursanalyser. Medan diskursanalysen vill nagla fast den kognitiva världen och beskriva i vilka mönster och invanda spår den förlitar sig på i olika sammanhang letar idéanalytiska ändamålsförklaringar snarare efter motivet bakom en idé (Beckman, 2005:90). Idéanalysen bejakar alltså aktörers olika *viljor* medan diskursanalysen snarare beskriver sociala grupper *beteenden* och vad som formar dem (ibid. 91f). CPE hävdar att det finns *både* diskursiva strukturer *och* innovativa idéer. Förhållanden och förändringar i materialiteten korresponderar ständigt med det idémässiga för att kasta omkull eller förstärka invanda mönster och meningsskapande processer (Jessop – Sum, 2014:166).

Fokus i den här uppsatsen ligger på Malmö stad som politisk aktör och på strukturerna som formar politikernas och tjänstemännens språk agerande. Viktigt i den ontologiska grunden för forskningsmetoden är att den tillskriver aktörers agerande en viss form av autonomi. Verkligheten kan inte förklaras endast genom diskursiva formationer eller materiella förhållanden, utan någonstans i utrymmet däremellan.

5 Analys

Analysen går i kronologisk ordning genom material från 2014, 2015 och 2016. I analysen vävs även händelser i omvärlden in för att beskriva den kontext materialet befinner sig i. Materialet som valts ut och analyseras är texter och uttalanden som är relevanta för att få en bild av Malmö stads politiska inställning vad gäller stads- och bostadsplanering. Inför analysen har mycket material sållats bort för att ge en konkret helhetsbild av varje år.

5.1 2014

2014 var ett valår där Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet återigen vann majoritet i Malmös kommunfullmäktige. Sammanfattningsvis är det mycket som sägs och skrivs om vad som har skett byggnadsmässigt i staden och vad som kommer att ske i framtiden i samma anda. Det finns ett starkt regionalt och internationellt fokus och en vilja att öppna upp Malmö mot omvärlden. Vid denna tid är Malmö Live inte färdigställt ännu och Ilmar Reepalus nye efterträdare Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) vurmar för den politik som hittills har förts av Malmös socialdemokratiska styre (Kommunfullmäktige, 2014).

5.1.1 Locka – Åtgärda

Malmö stads dokument *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014* utgör tillsammans med dokumentet *Utbyggnadsstrategi Malmö stads riktlinjer för bostadsförsörjning* och därmed bostadspolitik. Ett av handlingsplanens tydliga fokus är att få Malmö att bli en attraktiv stad (Malmö stad, *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, 2014:4,7,9,11,25f).

Att Malmö stad ska locka människor och företag står klart. Vad *attraktivitet* i exakta termer innebär förblir dock flexibelt. Läsaren får veta att ”Malmös kvaliteter som storstad, arbetsmarknadsregion och högskola utgör en del av attraktionskraften” (Malmö stad, *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, 2014:4).

Med i Malmö stads verklighetsbeskrivning finns också många av de bostadsrelaterade problem som kommunen står inför, så som strukturell hemlöshet och bostadsbrist som drabbar framförallt stadens unga och resurssvaga grupper. Det konstateras även att det byggs för lite för motsvara en allt större

befolkningsökning (Malmö stad, *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, 2014:3). Dessutom visas tendenser till en viss självreflektion och en kritisk granskning av den senaste tidens investeringar i stycken som detta: ”Bedömare menar att det som byggts under senare år varit relativt likriktat i de större utbyggnadsområdena Västra hamnen, Hyllie och Limhamn, men att utbudet är på väg att ställas om något för att bättre passa Malmömarknaden. En utmaning är att hitta prislägen som passar Malmöbefolkningens möjligheter och preferenser” (Malmö stad, *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, 2014:19). Identifiering av problem och utmaningar i den materiella verkligheten, *materialiteten* (Jessop – Sum, 2014:165), står sida vid sida med den förvandlingsdiskurs (Dannestam, 2009:128) som Malmö stad sedan 90-talet byggt upp. Malmö stad vill varken blunda för problemen eller i någon större utsträckning sätta ny kurs i den politiska inriktningen.

I ett inledande anförande i kommunfullmäktige efter valet 2014 säger Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) att: ”Vi vill att Malmö ska vara en stad i framkant. En ung, global, jämställd stad – hållbar i ordets alla meningar” (Kommunfullmäktige, 2014). Det finns en stark betoning på att locka människor och företag till Malmö genom att vara en ”ung” och ”global” stad i framkant. Med stöd från historiens påstått lyckade satsningar menar hon att Malmö har slagit in på rätt väg och bör fortsätta i samma anda.

Kollegan och kommunalrådet Karolina Skog (MP) gör i samma debatt en delvis ny definition av vad den *attraktiva* staden innebär: ”Den blandade staden är attraktiv att bo och verka i. I den väljer människor att stanna och verka i.” (Kommunfullmäktige, 2014). Med den ”blandade staden” menar hon att det finns olika typer av bostäder i samma kvarter samt arbetsplatser, handel och service på gångavstånd ifrån varandra. Att denna inte så extravaganta plan om att bygga tätt och blandat ändå beskrivs av Karolina Skog som lockande och attraktiv snarare än nödvändig och åtgärdande kan ses som ett uttryck för den attraktivitetsdiskurs som fått starkt fäste bland Malmö stads politiker. Attraktivitet som koncept har, i enlighet med Jessop och Sum (Jessop – Sum, 2014:154f), blivit materialiserat i form av en stark nod som alla förhåller sig till när det talas om Malmös stads- och bostadsutveckling. För att få gehör för nya idéer måste idéerna på ett eller annat sätt nå en genklang i denna materialitet, vilket Karolina Skog ger uttryck för.

Under 2014 skrevs det i Sydsvenskan angående den nya budget som den rödgröna majoriteten lagt fram för Malmö stad. I artikeln *Bilden av Malmös ekonomi går isär – budget i botten eller regionens motor?* (Amnell - Fjellman, 2014) står det att årets budget är stram och innehåller varken stora satsningar eller nedskärningar. De skriver: ”[D]en rödgröna majoriteten har signalerat en inbromsning. Till exempel har planen på en ny simarena på Stadion lagts på is. Istället för extrasatsningar prioriteras förskolor, skolor och äldreboenden i investeringsbudgeten”. I en debattartikel vid samma tid erkänner Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) den ekonomiskt tuffa framtidsutsikten och menar att investeringsfokus ligger på ”Malmöbornas behov och stadens fortsatta attraktionskraft” (Stjernfeldt Jammeh, 2014). Trots att den budget som lagts fram

aktivt väljer att investera i något annat än det som traditionellt setts som stadens attraktionskraft, väljer Katrin Stjernfeldt Jammeh att skriva att attraktionskraften ligger i fokus. Den glidning som funnits mellan det meningsskapande visionsarbetet och materialiteten verkar onekligen ha växt i och med Malmö stads nya budget.

5.1.2 Kosmopolitisk - Lokal

I den ovannämnda debattartikeln från 2014 skriver Katrin Stjernfeldt Jammeh mycket om Malmö stads kosmopolitiska ideal och exempel på önskvärda utvecklingsscenarion:

Malmö ska även i fortsättningen ligga i framkant och vara en stad som inte drar sig för att testa nya idéer, gå okända vägar och ifrågasätta det invanda. (...) Nästa år inviger Ikea sitt nya globala kontor i Hyllie, vilket öppnar för ytterligare 800 arbetstillfällen och tusentals gäster från hela världen, och sedan tidigare har Orkla, Peugeot, Mercedes Benz och Ikano gett beskedet att de flyttar sina huvudkontor hit.(...) Detta stärker Malmö som tillväxtnav i regionen. (Stjernfeldt Jammeh, 2014)

Att bli såväl nationellt som internationellt uppmärksammas som en stad i framkant ligger högt på Malmö stads agenda år 2014. Även i sina styrdokument skriver kommunen om utvecklingen av Öresundsregionen och dess potential att stärka Malmö konkurrenskraft och välfärd (*Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, Malmö stad. 2014:13). Vidare hävdas det att staden ska växa miljövänligt både lokalt och globalt (ibid. 9). Detta kan ses som ett exempel på det dubbla åtagande som kommuner i stadspolitisk anda tar på sig som innebär att verka för både välfärd och tillväxt samtidigt (Dannestam, 2009:172).

I Malmö kommunfullmäktige driver den rödgröna majoriteten två spår: ett om den täta, blandade staden där satsningen är lokal och fokuserar på utvecklandet av lokala kvarter, och det andra om Hyllie och Västra Hamnens innovationskapacitet och invigningen av Malmö Live som förväntas bli ”en ny mötesplats och turistmagnet” (Kommunfullmäktige, 2014).

Det är tydligt att det kosmopolitiska idealet som alltjämt finns närvarande i Malmö stads politik är intimt kopplat till tillväxt. Malmö ska vara en så öppen stad som möjligt så länge det bringar staden ett nytt huvudkontor, turister, ett arkitekturpris eller kreativa, framgångsrika yrkespersoner. Det kulturella utbyte som kan ske ska syfta till innovation och skapa nya bättre arbetssätt eller produkter (Kommunfullmäktige 2014). Öppenhet och globalt fokus är meningsskapande som 2014 fortfarande ger genklang i materialiteten – den följer en nästintill institutionaliserad stadspolitisk diskurs och flera materiella projekt, till exempel Malmö Live, är redan igångsatta.

5.1.3 Marknadsstyrning – Politisk styrning

Mycket i den stadspolitiska visionen handlar i grunden om tanken om ett relativt fritt marknadsklimat där konkurrens råder (Dannestam, 2009:24). Sedan bostadsmarknadens avreglering följer bostadsbyggandet till stor del marknadsekonomins svängningar (*Handlingsplan för bostadsförsörjning*, Malmö stad. 2014:4). Det finns emellertid fortfarande ett flertal olika sätt för Malmö stad att påverka bostadsbyggandet. 2014 handlar mycket om att försöka se till att Malmö anpassar sig efter marknadens behov, bland annat vill kommunen ”vidta åtgärder för att stärka malmöbornas betalningsförmåga och därmed skapa en större lokal marknad för byggherrar.” (*Handlingsplan för bostadsförsörjning*, Malmö stad. 2014:3).

När Malmö Arena började byggas 2007 startade Malmö stad ett platsvarumärkesarbete, ”Samsyn Hyllie”, med de sju aktörer som verkade i området. Samsyn Hyllie kom överens om profilen ”internationellt, kaxigt och en hållbar upplevelse” och skapade visionen: ”Med kommunikationen i centrum ska Hyllie vara en drivande kraft för tillväxt och hållbar utveckling av det nya Malmö – en gränsöverskridande och utåtriktad plats med hela världen som arena”. Maria Nyman-Moritz, samordnare för Samsyn Hyllie och anställd av Malmö stad, menar att detta är den nya tidens stadsplanering. I den bygger inte kommunen stad ensam utan går hand i hand med näringslivet och fastighetsbranschen som en nätverksentreprenör (Nyman-Moritz, 2014). Detta är ett exempel på hur Malmö stad låter en hel stadsdel skapas efter marknadens preferenser. Detta är typiskt för den nya typ av stadspolitik som blivit populär. Kommunen fungerar som katalysator för nya näringslivsprojekt, sammanför aktörer och bidrar med idéer. Istället för att syssla enbart med de traditionella välfärdspolitiska kärnverksamheterna, ett så kallat *government*-inriktat arbetsätt, vill kommunen även vara med och se till att få fart på tillväxten (Dannestam, 2009:170f)

Samtidigt finns det även artikuleringar från Malmö stad som drar åt ett annat håll. Karolina Skog (MP) undrar i kommunfullmäktige om man för att åtgärda bostadsbristen skulle kunna överväga ”något så kontroversiellt som ett kommunalt byggbolag” (Kommunfullmäktige. 2014). En förändring i materialiteten – den snabbt växande befolkningen och allt mer akuta bostadsbristen – har fått Karolina Skog och hennes kollegor att börja tänka i inte fullt så stadspolitiska banor. Idén om ett kommunalt byggbolag hade möjligen tett sig onödig eller bakåtsträvande några år tidigare, men i och med förändrade omständigheter kan idén nu yttras i kommunfullmäktige, om än med betoning på att den är kontroversiell. Det återstår dock att se om idén når så pass mycket genklang i materialiteten att den kan förverkligas. Att den överhuvudtaget yttras visar på ett litet steg i en annan ideologisk riktning, där kommunen satsar på att själva kontrollera vad som byggs och inte låta marknaden bestämma.

5.2 2015

Under hösten 2015 blev flyktingmottagningen och antalet människor som sökte asyl högre än någonsin i Sveriges historia. Skåne, och framförallt Malmö och Trelleborg, var de som tog emot flest flyktingar i hela landet. I de skånska kommunerna spreds en framtidsoro och flyktingmottagandet satte samhällsservice så som socialtjänsten, skola, vård och omsorg under stor press. Även bostadsbristen och den låga sysselsättningsgraden blev allt mer påtaglig (Lönnaeus, 2015). Mycket av det material som undersöks här är från den tidigare hälften av 2015, då situationen inte var lika pressande. Trots det märks i materialet en något förändrad diskurs i efterföljd av den nya strama budgeten från 2014 (Amnell - Fjellman, 2014) och färdigställandet av Malmö Live.

5.2.1 Locka – Åtgärda

I utbyggnadsstrategin för Malmö, som tillsammans med *Handlingsplan för bostadsförsörjning* och *Översiktsplan* bildar riktlinjerna för Malmös stadsutveckling, beskrivs vad som ska göras i konkreta utbyggnadsområden. Strategin togs fram i februari 2015 och målet är "[E]n robust och långsiktigt hållbar stadsstruktur för en ökande befolkning, grön tillväxt och att Malmös attraktivitet fortsätter att utvecklas. Ett högt prioriterat mål är att förstärka den ekonomiska basen för malmöbornas försörjning." (*Utbyggnadsstrategi till översiktsplan för Malmö*, Malmö stad. 2015:13). Vad det är som ska fortsätta att göra Malmö attraktivt blir mer klart i de områdesbeskrivningar som finns med i strategin. Nyhamnen beskrivs som attraktivt för dess närhet till hav och station (ibid. 28). I Lindängen ska det istället byggas attraktiva mötesplatser över generationsgränserna (ibid. 32). Överlag handlar de närliggande planerna mycket om att bygga i områden med god tillgång till kollektivtrafik, förtäta redan existerande områden så som Medeon, Triangeln, Hästhagen och Holmastaden, och fortsatt bygga i de nyanlagda stadsdelarna Värsta Hamnen och Nyhamnen (ibid. 33-42). Det slås fast att "Utbyggnad vid havet, i stationsnära lägen, förtätning och omvandling i centrala delar är lika viktigt som stadsutvecklingsprojekt i miljonprogramsområden och i mer perifera platser" (ibid. 19).

Vägen som verkar gå mittemellan att locka och att rusta upp och åtgärda återspeglas även i debatten i kommunfullmäktige detta år – åtminstone från den styrande minoritetens sida. Vänsterpartiet har gått ur koalitionen med Socialdemokraterna och Miljöpartiet med bland annat motivationen att de snarare är för en skattehöjning än att göra besparingar i välfärden. I debatten talar Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) om att tiden för en vändpunkt är inne med orden: "Det som är framför oss är kanske en ännu svårare resa än den Malmö redan har gjort. (...) Det är dags att formulera en ny vision för Malmö. Det är dags att skriva nästa

kapitel” (Kommunfullmäktige, 2015). Detta uttalande indikerar starkt att materialiteten har förändrats – dels i och med färdigställandet av Malmö Live och dels i och med de allt tyngre utmaningar som staden ställts inför.

På många sätt är de olika ståndpunkterna som kommunfullmäktige intar tydligare och mer ideologiska i debatten 2015 jämfört med den 2014. Särskilt tydligt blir detta genom Vänsterpartiets utträde ur det rödgröna samarbetet och Feministiskt initiativs inträde i församlingen. Moderaterna och Liberalerna är för stadspolitiska investeringar i Västra Hamnen, Limhamn och Bunkeflostrand. (Kommunfullmäktige, 2015). På den andra kanten finns Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ som båda är för skatthöjningar, ökad byggnation av billiga hyresrätter och satsningar på socialtjänst och vård och omsorg. Feministiskt initiativ är det enda parti som aktivt kritiserar byggprojekt som Malmö Live och Hylliebadet, och ifrågasätter varför de prioriteras när barngrupperna i förskolor är för stora och trångboddheten är hög. Sverigedemokraterna är även de är kritiska mot den stadspolitiska utvecklingen. På en värdeskala mellan att locka och att åtgärda, där högerpartierna visar en klar vilja att locka för tillväxt och Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ vill höja skatter för att investera i sociala åtgärder, befinner sig Miljöpartiet och Socialdemokraterna i mitten. Karolina Skog (MP) säger: ”Vi måste fortsätta att göra stora investeringar, även av den typen som folk säger 'vanvettesaffärer' om” (Kommunfullmäktige, 2015). Även Sofia Hedén (S) säger: ”Nya och häftiga projekt måste få plats sida vid sida vid billiga bostäder där alla har plats att bo. Vi bygger ett Malmö för alla” (ibid.).

5.2.2 Kosmopolitisk - Lokal

När det gäller värdeskalen kosmopolitisk – lokal är det i visionsarbetet genomgående ett fortsatt starkt fokus på att öppna upp Malmö för omvärlden och för att vara en global stad. I utbyggnadsstrategin står det att Malmö ska vara en nära, tät och funktionsblandad stad och att Malmö tillsammans med Köpenhamn ska fungera som motor i Öresundsregionen för att stärka konkurrenskraften (Malmö stad, *Utbyggnadsstrategi till översiktsplan för Malmö 2015*, 2015:13). Ambitionen att vara en ”nära, tät och funktionsblandad stad” är inte särskilt kosmopolitisk i sig, utan snarare en lokal satsning för att nå den ”blandade staden” som Karolina Skog (MP) vurmar för (kommunfullmäktige, 2014).

Den förvandlingsdiskurs som Tove Dannestam skriver om i sin avhandling är i fortsärande närvarande och bygger vidare på den berättelse om Malmö som socialdemokraterna, med Ilmar Reepalu i spetsen, länge hållit fast vid. Denna förvandlingsdiskurs är vid det här laget så pass etablerad inom partiet att den är en stark nod för framförallt socialdemokraterna att utgå från och förhålla sig till när de tänker, talar och skriver om Malmös stadsutveckling och bostadsförsörjning. Den polarisering och förändring i materialiteten som kan skönjas i och med Vänsterpartiets utträde ur samarbetet, Feministiskt initiativs intåg i kommunfullmäktige och Sverigedemokraternas ökade stöd i och med valet 2014

kan ännu inte spåras i den styrande minoritetens retorik. Visionen de bär med sig är fortfarande tillräckligt förankrad både i stadens meningsskapande och materiella historia.

5.2.3 Marknadsstyrning – Politisk styrning

Förhållningssättet till relationen mellan marknadens krafter och politisk styrning är 2015 mer omstritt än vad det varit 2014. I kommunfullmäktige är det bara Moderaterna och Liberalerna som fortsätter att vara angelägna om att underlätta för byggherrar och anpassa sig efter marknadens preferenser i byggbranschen (Kommunfullmäktige, 2015). I Utbyggnadsstrategin står det att det behövs en mer medveten och försiktig investeringsstrategi i framtiden, där de politiska besluten väger tungt och fattas med noga eftertanke (*Utbyggnadsstrategi till översiktsplan för Malmö 2015*, Malmö stad. 2015:10). Vänsterpartiet, som nu arbetar självständigt på sin egen kant, menar att MKB måste sättas på uppdraget att bygga 1000 nya bostäder per år istället för det dåvarande antalet 500. Lina Al-Nahar (V) säger ”Vi vill att staden ska satsa på MKB och det kommunen har till sitt förfogande och på så sätt pressa priserna.” (Kommunfullmäktige, 2015). Allt detta sägs innan hösten 2015, då asylmottagandet nådde rekordhöjder.

I december samma år skriver Katrin Stjernfeldt Jammeh en debattartikel i Sydsvenskan där hon fokuserar på de välfärdsinvesteringar kommunen gör och menar att kommunen måste göra interna förändringar för att klara av höstens händelser:

Malmö står nu inför en ny situation då staden kommer att växa rekordsnabbt som en följd av flyktingsituationen. Från att ha planerat utifrån att staden växer med 5000 Malmöbor varje år kommer vi de kommande fyra åren växa med i snitt över 8000 Malmöbor årligen. Det kommer att ställa enorma krav på oss; bostadsbyggandet måste öka och skolutbyggnaden lika så. Faktum är att Malmö stads organisation måste ställa om för att klara utmaningarna som väntar (Stjernfeldt Jammeh, 2015).

Retoriken hon använder skiljer sig från den hon hittills använt sig av. Även om hon i slutet av artikeln omnämner Malmö som en ”ung och global stad” syns inga spår av den förvandlingsdiskurs som sedan ett drygt år tillbaka präglats i stort sett samtliga av kommunstyrelseordförandes uttalanden. Stjernfeldt Jammeh är dock försiktig med att illustrera helt nya visioner utan pekar på mer konkreta investeringar i välfärden som kommunen gör. Hur och när Malmö stads organisation måste ställa om och hur målen och visionerna kommer att se ut är fortfarande oklart. Klart är däremot att för att nå genklang i materialiteten december 2015 måste Stjernfeldt Jammeh ställa om sin retorik och det stoff hon tar upp i sin debattartikel till att handla om den egna organisationen utan koppling till näringsliv och var Malmös akuta behov finns. Att tala om färdigställandet av

Malmö Live, eller något internationellt arkitekturpris, ett lyckat näringslivssamarbete i Hyllie eller ett nyöppnat huvudkontor svarar inte längre lika bra mot verkligheten – den materiella situation Malmö stads befinner sig i.

5.3 2016

Från 2016 hämtas texter och material som ligger mycket nära realtid. Att staka ut Malmöns väg in i framtiden är i hög grad ett pågående arbete som är känsligt för händelser i omvärlden. De införda ID-kontrollerna mellan Malmö och Köpenhamn är en av flyktingströmmens konsekvenser som tydligt går emot Malmö stads hittills förda visionsarbete om en global stad i Öresundsregionen. Att stanna upp den stadspolitiska utvecklingen för att åtgärda akuta behov i både organisation och välfärd, med insikten om att dessa utmaningar kommer att finnas närvarande under en lång tid framöver, var inte något som Malmö stad hade förutspått eller planerat inför.

5.3.1 Locka – Åtgärda

Strax efter årsskiftet 2015/2016 skriver Katrin Stjernfeldt Jammeh att ”Bilderna av Öresundsregionen som en gränslös arbetsmarknads- och näringslivsregion är i det internationella perspektivet redan skadad” (Stjernfeldt Jammeh, 2016. *ID-kontrollerna är ett väsentligt steg i fel riktning*). Hon menar att ID-kontrollerna riskerar att ha både kortsiktiga och långsiktiga negativa konsekvenser för besökare, pendlare, tillväxt och attraktivitet (ibid.). Viljan att fortsätta satsa på att skapa en ”attraktiv” stad som genererar tillväxt märks tydligt, men vid sidan av den finns även en idé om att det inte vore det bästa att satsa på i den situation staden befinner sig i.

I dokumentet *Delårsrapport januari – april 2016* konstateras det att exploateringsverksamheten är inriktad på att bygga bostäder i stationsnära lägen som Västra hamnen, Nyhamnen och Hyllie. Samtidigt finns det även ett fokus på att bygga i ekonomiskt svagare delar av staden, till exempel Holmastaden, Sege Park, Culture Cashbah i Rosengård och Lindängen (*Delårsrapport januari – april 2016*, Malmö stad. 2016:11f).

I maj 2016 gör kommunfullmäktige en översyn av Översiktsplanen som antogs 2012. I bihanget (nr 76) till kommunfullmäktige beskrivs Malmöns nya utmaningar i en tjänsteskrivelse från Stadskontoret. Det är svårt att skönja exakt var på värdeskalan locka-åtgärda Malmö är på väg att placera sig. Klart står att byggtakten och exploateringsgraden måste öka, men samtidigt får inte bostadsbyggandet ställas i motsats till rekreationsområden och andra samhällsfunktioner. Samma sak ska gälla förhållandet mellan kvantitet och kvalitet i byggandet (*Översyn av översiktsplan och bostadspolitiska mål samt*

godkännande av förslag till utbyggnadsstrategi för Malmö, Malmö stad. 2016:7f). Vidare framhävs att den reviderade översiktsplanen bör blicka fram till 2040 och bättre svara än till de faktiska bostadsbehoven. (ibid. 8). Detta indikerar att den planering för bostäder Malmö hittills har fört delvis inte har svarat tillräckligt bra mot verklighetens behov. Vikten av att bygga billiga bostäder och hyresrätter och vikten av att bygga i blandade upplåtelseformer och prisklasser i samma områden bedyras av förskolenämnden såväl som kulturnämnden och samtliga stadsrådesnämnder (ibid. 71, 87, 90, 93, 94f, 97). Från stadsbyggnadskontoret hörs alltså ekot av den traditionella attraktivitets- och förvandlingsdiskursen. Det handlar om att fortsätta bygga en attraktiv stad och skapa plats för näringslivets behov för att attrahera företag och skapa tillväxt. Däremot märks en svängning i definitionen av den attraktiva staden. Stadsbyggnadskontoret skriver: ”Att bygga den attraktiva staden för många innebär att bygga i alla stadsdelar och olika typer av geografiska lägen samt att bygga en mångfald av olika bostadstyper” (ibid. 137). Vad som ska locka näringsliv och besökare flyter alltmer ihop med det som ska åtgärda Malmös mer akuta problem. Det går under samma benämning: den attraktiva staden, eller nu kanske: den attraktiva staden för många. Attraktivitetsbegreppet innebär har breddats innefatta de flesta stadsbyggnadsåtgärder.

30 juni 2016 publiceras Katrin Stjernfeldt Jammehs artikel *Det behövs en ny storstadssatsning* i *Sydsvenskan*. Hon menar att Sverige måste värna om storstädernas roll som tillväxtmotorer ”snarare än arenor där sociala spänningar manifesteras” (Stjernfeldt Jammeh, 2016. *Det behövs en ny storstadssatsning*). Intressant är hur tydligt tillväxt kopplas samman med social oro och dålig välfärd. Tove Dannestam skriver om hur städer och kommuner anammade ”det dubbla åtagandet” (Dannestam, 2009:172) som innebär att både erbjuda samhällsservice till medborgarna och att skapa tillväxt. Det dubbla åtagandet har varit en central del av Malmös stads politik sedan 2004 och sedan dess gäller övertygelsen att välfärden är beroende av tillväxt (ibid.). Trots detta skriver Stjernfeldt Jammeh nu främst om sociala åtgärder snarare än projekt i syfte att locka omvärldens blickar (Stjernfeldt Jammeh, 2016. *Det behövs en ny storstadssatsning*).

I kommunfullmäktiges debatt om översynen av översiktsplanen säger Katrin Stjernfeldt Jammeh att grundtankarna med utbyggnadsstrategin från 2012 ligger kvar. Hon menar dock att det måste byggas snabbare än innan i områden som Västra hamnen, Nyhamnen, Hyllie men också i Holmastaden, Kroksbäck, Rosengård och Norra Sorgenfri (kommunfullmäktige 2016). I detta uttalande förkroppsligas det dubbla åtagandet, där Västra hamnen och Hyllie står för tillväxt och Kroksbäck och Rosengård står för välfärd. Samtidigt är utvecklandet av Västra hamnen, Hyllie och de mer ”attraktiva” utbyggnadsområdena mer nedtonat och inte lika aktuellt år 2016 som tidigare år. Stjernfeldt Jammeh menar även att Malmö stad måste utgå från behovet av bostäder, vilket bär en klang av att åtgärda snarare än att locka (kommunfullmäktige, 2016).

5.3.2 Kosmopolitisk - Lokal

ID-kontrollerna mellan Köpenhamn och Malmö var ett hårt slag även för Malmös hårt förvärvade kosmopolitiska anda. Den gränslösa arbetsmarknadsregion, som Katrin Stjernfeldt Jammeh beskriver, har fått käppar i hjulen (Stjernfeldt Jammeh, 2016. *Id-kontrollerna är ett väsentligt steg i fel riktning*). I Stadsbyggnadskontorets lägesrapport från 2016 konstateras emellertid att bostadssituationen för EU-migranter varit ohållbar och att gränskontrollerna var ett nödvändigt ont (Stadsbyggnadskontoret, *Lägesrapport*. 2016:7). Faktum är att ett halvår efter Katrin Stjernfeldt Jammehs vrede artikel om ID-kontrollerna har socialdemokraten svängt i frågan och debatterar istället med ett kommunalråd från Miljöpartiet om gränskontrollernas kvarlevnad (Magnusson, 2016). Märta Stenevi (MP) menar att gränskontrollerna är skadliga för ”Greater Copenhagen-regionen” och dess tillväxt, medan Stjernfeldt Jammeh istället vill försäkra sig om att aldrig hamna i samma situation som hösten 2015 (ibid.).

Det institutionsbyggande som Perkmann menar att en europeisk cross-border region innebär (Perkmann i Perkmann – Sum, 2002:103) sker trots allt delvis på den statliga politiska nivåns villkor. Om det mellan Malmö och Köpenhamn funnits en tendens till *denationalization*, alltså nationens allt svagare betydelse i mellanstatliga samarbeten, har denna process fått sig ett abrupt uppvaknande i och med Sverige och Danmarks olika inställning till invandring- och asylfrågor (Perkmann – Sum, 2002:42). Materialiteten – den politiska praktiken – har visat sig extremt rörlig och föränderlig i denna cross-border region. Möjligheter att bygga en komplex institution av Öresundsregionen finns, samtidigt som den laddade gränsen mellan två nationalstater öppnar upp för snabba statliga vändningar och beslut. I och med denna snabba rörlighet i materialiteten kan det även skönjas en snabb rörlighet i meningsskapandet inom denna internationella sfär, illustrerat av Katrins Stjernfeldt Jammehs snabba reträtt i frågan om ID-kontroller.

5.3.3 Marknadsstyrning – Politisk styrning

Mycket intressant händer år 2016 gällande inställningen till den hittills mycket marknadsfokuserade bostadsförsörjningen. I lägesrapporten står det att det ”idag finns ett glapp mellan kommunens ansvar för bostadsförsörjning, statens ansvar och det marknadsdrivna bostadsbyggandet som utmanar möjligheterna att trygga boendet för grupper med låg betalningsförmåga” (Stadsbyggnadskontoret, *Lägesrapport*. 2016:19). Detta gap mellan marknadens nyproduktion och det faktiska behovet av bostäder beskrivs som allt allvarligare, därför behövs det i dagsläget även statliga ”initiativ och insatser” för att klara att bygga rätt sorts nya bostäder (ibid. 19). Användandet av ordet ”aktivt” har även bytts ut mot ordet ”intensivt” gällande hur Malmö stad arbetar för att skapa möjligheter och förutsättningar för bostadsbyggande (ibid. 27). En frustration över att inte kunna

göra mer när det gäller att bygga för socioekonomiskt utsatta grupper märks även i översynen av översiktsplanen. Det står:

Ett marknadsstyrt bostadsbyggande har svårt att tillgodose det behov av bostäder som kan efterfrågas av invånare med låg betalningsförmåga, såväl unga och nyanlända. Detta riskerar att leda till ökad hemlöshet, och stort tryck på socialtjänsten att bistå med bostadslösningar – oftast mycket kostsamma. Kommunens trots allt begränsade möjligheter att styra och påverka och genomföra bostadsförsörjningen i kombination med den stora befolkningsökning som nu sker, ställer stora krav på bostadspolitiska åtgärder för att uppnå de bostadspolitiska mål som krävs för att tillgodose stadens faktiska bostadsbehov och en social hållbarhet (Malmö stad. *Översyn av översiktsplan och bostadspolitiska mål samt godkännande av förslag till utbyggnadsstrategi för Malmö*. 2016:10).

Detta kan tolkas som ett tecken på ett slags återpolitisering av det bostadspolitiska ansvaret. Tidigare år har detta glapp mellan kommunens ansvar över bostadsförsörjningen och marknadens faktiska makt över den inte varit något som varit särskilt angeläget att diskutera. Men i och med nya stora utmaningar i form av befolkningstillväxt får politiker och tjänstemän tillfälle att granska det vedertagna. Detta är något som Jessop och Sum tar upp som en korrespondens mellan meningsskapande och materialitet (Jessop – Sum, 2014:37).

2016 sätts press på det kommunala bostadsbolaget MKB att bygga 750 nya bostäder per år, istället för det förra kravet på 500 nya bostäder per år. Dessutom förväntas MKB ta ett större bostadssocialt ansvar. Direktiven ändras 2016 från att MKB ska ”ta sitt bostadssociala ansvar” till att ”ta ett stort aktivt bostadssocialt ansvar”. Ett nytt, långt tillägg i ägardirektiven om att MKB ska vidta åtgärder mot hemlöshet, trångboddhet, social utsatthet och att få utsatta grupper att närma sig bostadsmarknaden finns också med (Pedersen, 2016).

I kommunfullmäktige återupprepar Vänsterpartiet flera gånger sin önskan om ett kommunalt byggbolag (Kommunfullmäktige, 2016). Även detta är en återpolitisering av det kommunala bostadsförsörjningsansvaret.

5.4 Meningsskapande och materialitet

I analysen har jag försökt illustrera hur meningsskapande och materialitet ständigt påverkar varandra och hur kontakten mellan de två ser ut. Den här uppsatsen försöker inte förutspå hur Malmö stads agerande kommer att se ut framåt i tiden. Framtiden är alltså oviss och det blir ointressant att spekulera i potentiella scenarion eftersom det aldrig leder till mer än en gissningslek. Vad som är värt att studera är däremot hur meningsskapande och materialitet både samverkar och råkar i konflikt med varandra.

Vad som märks i det insamlade materialet är hur meningsskapande och materialitet skiljer sig åt. Materialiteten är det som de meningsskapande aktörerna förhåller sig till och försöker förändra. Det är ett arv av de meningsskapande processer som institutionaliserats och tillåtit bli en del av materialiteten. I Malmös fall är det intressant att se hur de politiska makthavarna – socialdemokraterna – handskas med arvet, eftersom de i mångt och mycket är skyldiga till det själva. Socialdemokraterna har styrt Malmö sedan den allmänna rösträttens införande 1919 med undantag för två mandatperioder (Westerberg, 2015). Den förvandlingsdiskurs som blev stadens verklighet på 90-talet har materialiserats i form av nya byggnader, verksamheter, projekt och evenemang. Hos socialdemokraterna har förvandlingsdiskursen även blivit till det sätt man talar i kommunfullmäktige, den har blivit till en nod som allt annat måste förhålla sig till. Förvandlingsdiskursen har institutionaliserats enligt Jessops och Sums definition: den upprepas reguljärt, den har en specifik diskurs och uttryckssätt kopplad till sig, den upprätthålls genom sociala normer och har stor betydelse för den sociala ordningen (Jessop – Sum, 2014:34). Även Perkmanns definition av institutionsbygge träffar rätt, och han hävdar dessutom att institutioner har karaktärsdraget att de är svåra att förändra (Perkmann i Perkmann – Sum, 2002:105). På så sätt går det att påstå att även förvandlingsdiskursen utgör en del av materialiteten. Hela Malmö stads organisation är fylld av styrdokument, handlingsplaner, visioner, design, nyhetsbrev, turistinformation som alla har en stadspolitisk inriktning. För att sluta realisera detta gigantiska projekt som har över 20 år på nacken krävs ett omfattande, nytt meningsskapande som når bättre genklang i materialiteten.

Den meningsskapande processen kan, åtminstone i Malmö stad, sägas förändras på ett annat sätt än de förändringar som sker i materialiteten så som färdigställda byggnadsprojekt, skenande befolkningsprognoser eller hastigt införda ID-kontroller. Meningsskapandet försöker ständigt hinna ikapp med konsekvenserna av den redan utstakade vägen, och en idé ska igenom många processer och få mycket gehör innan den kan realiseras. För socialdemokraternas del blir det extra svårt att förnya sitt meningsskapande eftersom de inte gärna vill gå i konflikt med de egna, tidigare realiserade och i många fall materialiserade projekten. År 2014 valdes Feministiskt initiativ in i Malmö kommunfullmäktige och Sverigedemokraternas stöd ökade markant (Valmyndigheten, 2014). Dessa partier kritiserar båda öppet Malmö stads stadspolitiska satsningar, om än från olika perspektiv (Kommunfullmäktige, 2014; Kommunfullmäktige, 2015). De kan kritisera slagkraftigt och effektivt eftersom de står i opposition till materialiteten. De är till största del inriktade på *path-shaping* eftersom den dominerande politiska materialiteten har skapats av någon annan (Jessop – Sum, 2014:38f). Även om socialdemokraterna verkar ha insikt i Malmös utmaningar förmår de inte kritisera eller omorganisera den rådande materialiteten alltför kraftigt, eftersom det är ett resultat av det egna arbetet. Med en alltför stor U-sväng från den redan inslagna vägen kan det dessutom tänkas att de skulle riskera att tappa förtroende av sina väljare genom att vara oberäknliga och inkonsekventa. Socialdemokraterna har

på så sätt en svår roll som både meningsskapande aktör och upprätthållare av materialiteten. Att vara så pass tungt *path-dependent* och samtidigt även försöka vara *path-shaping* kan för en enda politisk aktör mycket svårt (Jessop – Sum, 2014:37). Som för vilket vedertaget varumärke som helst är det svårt att utan vidare ställa om och börja göra något som skiljer sig markant från det man hittills har gjort. Det materiellt betingade *path-dependency* väger här över det meningsskapande *path-shaping*. I och med detta är det svårt att betrakta dagsläget som en brytpunkt, eftersom de politiska makthavarna i Malmö kommunfullmäktige hittills inte förmår formulera tillräckligt banbrytande artikuleringar. Istället används den diskurs som redan finns till hands för att täcka nya innebörder, till exempel ”den attraktiva staden för många” (*Översyn av översiktsplan och bostadspolitiska mål samt godkännande av förslag till utbyggnadsstrategi för Malmö*, Malmö stad. 2016:37). Ord som ”ung” och ”global”, som nämns flitigt i det ovanstående materialet, signalerar även de olika innebörder i olika kontexter. ”Ung” används för att associeras med värden som innovation och kreativitet hos nystartade företag (Stjernfeldt Jammeh. Kommunfullmäktige, 2014), men ibland tycks ordet snarare referera till en överlag ung, energirik befolkning som saknar jobb och egen bostad (Stjernfeldt Jammeh, 2015). Att staden är ”global” kan både innebära att staden har mycket kontakter och handelsutbyte med omvärlden (*Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*, Malmö stad. 2014:12f), men även att det lokala Malmö är en multikulturell stad (Stjernfeldt Jammeh, 2015). Det återstår att se vilka sorters förändringar och innovationer i Malmö stads meningsskapande som når genklang i materialiteten och kan ta sig uttryck i den politiska praktiken.

6 Referenser

6.1 Primärmaterial

Kommunfullmäktige. 2014-11-27. *Budgeten för 2015 med plan för 2016-2020*. 11 timmar, 32 minuter. Malmö: Malmö rådhus. Tillgänglig: <http://video.malmo.se/?bctid=3894855704001> Hämtad: [2016-07-17]

Kommunfullmäktige. 2015-06-16. *Budget 2016 med plan för 2017-2021*. 10 timmar, 8 minuter. Malmö: Malmö rådhus. Tillgänglig: <http://video.malmo.se/?bctid=4283408642001> Hämtad [2016-07-19]

Kommunfullmäktige. 2016.-05-26 *Översyn av översiktsplan och bostadspolitiska mål samt godkännande av förslag till utbyggnadsstrategi för Malmö*. 7 timmar, 7 minuter. Malmö: Malmö rådhus. Tillgänglig: <http://video.malmo.se/?bctid=4897207775001> Hämtad: [2016-07-23]

Malmö stad. 2016. *Översyn av översiktsplan och bostadspolitiska mål samt godkännande av förslag till utbyggnadsstrategi för Malmö*. Bihang 2016 Nr 76. 140 s. Tillgänglig: http://malmostad.wallmedia.se/kf20160526/_files/bih-76-193138804.pdf Hämtad: [2016-07-18]

6.2 Sekundärmaterial

Amnell, Mats – Fjellman, Elin. (2014-11-27). *Bilden av Malmös ekonomi går isär – budget i botten eller regionens motor?* Sydsvenskan. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2014-11-27/bilden-av-malmos-ekonomi-gar-isar--budget-i-botten-eller-regionens-motor> [Hämtad: 2016-07-20]

Beckman, Ludvig (2005). *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus. (99 s).

Dannestam, Tove (2009). *Stadspolitik i Malmö: politikens meningsskapande och materialitet*. Lund: Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet. (289 s).

Ekonomifakta. 2015. *Regional statistik*. Tillgänglig: <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Alla-land/Skane-land/Malmo/?var=17252> Hämtad: [2016-07-15]

Fastighetskontoret. 2016. *Mer av Malmö*. Malmö stad. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Utbyggnadsomraden/Hyllie/Om-Hyllie-utbyggnadsomrade-.html> Hämtad:[2016-07-13]

Haak, Jan. 2015-12-09. *Malmö och den nya befolkningsprognosen*. Stadskontoret, Malmö stad. (18 s).

Holgersson, Ståle. 2015-06-08. *Är Malmö Live redan en gammal Saabfabrik?*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2015-06-08/ar-malmo-live-redan-en-gammal-saabfabrik> [Hämtad: 2016-05-12]

Jessop, Bob. 2009. "Cultural political economy and critical policy studies", *Critical Policy Studies* 3 (3-4). 336-356.

Jessop, Bob – Sum, Ngai-Ling (2014). *Towards a cultural political economy [Elektronisk resurs] : putting culture in its place in political economy*. Cheltenham: Edward Elgar. (483 s).

Lönnaeus, Olle. 2015-10-13. *Kommuner larmar: Flyktingkrisen slår hårt*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2015-10-13/kommuner-larmar-flyktingkrisen-slar-hart> Hämtad: [2016-08-06]

Lönnaeus, Olle – Fjellman, Elin – Magnusson, Erik – Johari, Sara – Frennesson, Peter – Cronqvist, Krister. 2016-06-26. *Så blev Malmö en av Sveriges fattigaste städer*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2016-06-26/sa-blev-malmo-fattigast-i-sverige> Hämtad: [2016-07-15]

Magnusson, Erik. 2016-07-05. *Märta Stenevi i asylgräl med Katrin Stjernfeldt Jammeh*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2016-07-06/marta-stenevi-i-asylgral-med-katrin-stjernfeldt-jammeh> Hämtas: [2016-07-23]

Malmö stad. 2006. *Bilden av Malmö*. 8 s. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc52800012320/1383649184137/Bilden+av+Malmo+webb.pdf> [Hämtad: 2016-07-15]

Malmö stad. 2014. *Handlingsplan för bostadsförsörjning 2014*. 32 s. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.7de6400c149d2490efb9bd36/1417623887612/Handlingsplan+bostadsf%C3%B6rs%C3%B6rjning+2014+-+antagen+KS.pdf> [Hämtad: 2016-07-15]

Malmö stad. 2015. *Utbyggnadsstrategi för Översiktsplan för Malmö*. 47 s. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.4bef0e6a14c5b4a1bc94d98d/1429256944508/4.+Utbyggnadsstrategi+till+%C3%96versiktsplan+f%C3%B6r+Malm%C3%B6.pdf> Hämtad: [2016-05-13]

Malmö stad. 2016. *Delårsrapport januari - april 2016*. 44 s. Tillgänglig: http://malmostad.wallmedia.se/kf20160622/_files/bih-801-487289214.pdf Hämtad [2016-07-15]

Malmö stad. 2016. *Stadens historia*. Tillgänglig: <http://malmo.se/Kultur--fritid/Kultur--noje/Arkiv--historia/Kulturarv-Malmo/P-S/Stadens-historia.html> [Hämtad: 2016-07-13]

Mukhtar-Landgren, Dalia (2012). *Planering för framsteg och gemenskap: om den kommunala utvecklingsplaneringens idémässiga förutsättningar*. Diss. Lund : Lunds universitet, 2012. (197 s).

Nyman-Moritz, Marie. 2014-10-24. "*I Hyllie fanns möjligheten att bygga för hela regionens tillväxt*". Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2014-10-24/i-hyllie-fanns-mojligheten-att-bygga-for-hela-regionens-tillvaxt> Hämtad: [2016-07-24]

Pedersen, Hermod. 2016-04-06. *Politiker kräver större socialt ansvar av MKB*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2016-04-06/politiker-kraver-storre-socialt-ansvar-av-mkb> Hämtad: [2016-07-14]

Pedersen, Hermod – Westerberg, Olof. 2016-05-20. *Chockhöjd skatt hotar Malmöborna*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <https://www.sydsvenskan.se/2016-05-20/chockhojd-skatt-hotar-malmoborna> [Hämtad: 2016-07-17]

Perkmann, Markus – Sum, Ngai-Ling (red.) (2002). *Globalization, regionalization, and cross-border regions*. New York: Palgrave. (259 s).

Stadsbyggnadskontoret. 2008-06-02. *Norra Sorgenfri planprogram*. Malmö stad. (98 s). Tillgänglig: http://malmo.se/download/18.5d8108001222c393c008000101753/1383646911110/Norra+Sorgenfri+planprogram_reviderat_sk%C3%A4rm.pdf Hämtad: [2016-07-13]

Stadsbyggnadskontoret. 2016. *Bo 01*. Malmö stad. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Malmos-stadsmiljo/Arkitekturguide-till-Malmo/2000---talet/Bo01.html> [Hämtad: 2016-07-13]

Stadsbyggnadskontoret. 2016. *Lägesrapport*. Malmö stad. 37 s. Tillgänglig: <http://malmo.se/download/18.16ac037b154961d02871b1c7/1464618045134/L%C3%A4gesrapport+bostad+9+maj+2016.pdf> Hämtad [2016-07-13]

Stadsbyggnadskontoret. 2016. *Läroarbilden Orkanen*. Malmö stad. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Malmos-stadsmiljo/Arkitekturguide-till-Malmo/2000---talet/Lararutbildningen-Orkanen.html> [Hämtad: 2016-07-13]

Stadsbyggnadskontoret. 2016. *Turning Torso*. Malmö stad. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Malmos-stadsmiljo/Arkitekturguide-till-Malmo/2000---talet/Turning-Torso.html> [Hämtad: 2016-07-13]

Stadsbyggnadskontoret. 2016. *Moderna Museet*. Malmö stad. Tillgänglig: <http://malmo.se/Stadsplanering--trafik/Stadsplanering--visioner/Malmos-stadsmiljo/Arkitekturguide-till-Malmo/2000---talet/Moderna-Museet.html> [Hämtad: 2016-07-13]

Stjernfeldt Jammeh, Katrin. 2014-11-28. "*Malmö regionen ska vara det självklara valet för företag som vill etablera sig, växa och skapa jobb*". Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2014-11-28/malmoregionen-ska-vara-det-sjalvklara-valet-for-foretag-som-vill-etablera-sig> Hämtad: [2016-07-21]

Stjernfeldt Jammeh, Katrin. 2015-12-17. *Nej, Malmös ekonomi har inte havererat*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2015-12-17/nej-malmos-ekonomi-har-inte-havererat> Hämtad: [2016-07-25]

Stjernfeldt Jammeh, Katrin. 2016-01-04. *Id-kontrollerna är ett väsentligt steg i fel riktning*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2016-01-04/id-kontrollerna-ar-ett-vasentligt-steg-i-fel-riktning> Hämtad: [2016-08-02]

Stjernfeldt Jammeh, Katrin. 2016-06-30. *Det behövs en ny storstadssatsning*. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2016-06-30/det-behovs-en-ny-storstadssatsning> Hämtad: [2016-07-07]

Valmyndigheten. 2014-09-22. *Val till kommunfullmäktige i Malmö – Röster*. Tillgänglig: <http://www.val.se/val/val2014/slutresultat/K/kommun/12/80/index.html> Hämtad: [2016-08-14]

Westerberg, Olof. 2015-01-25. *S-toppar siktar mot valseger - om sju år*. Sydsvenskan. Tillgänglig: <http://www.sydsvenskan.se/2015-01-25/s-toppar-siktar-mot-valseger---om-sju-ar> [Hämtad: 2016-08-14]

6.2.1 Figurer

Figur 1: *Malmö och den nya befolkningsprognosen*. 2015-12-09. Stadskontoret, Malmö stad. (18 s).

Figur 2: *Norra Sorgenfri Planprogram*. Sandtröm, Ida. 2008-06-02. s. 12. Malmö stad. Tillgänglig: http://malmo.se/download/18.5d8108001222c393c008000101753/1383646911110/Norra+Sorgenfri+planprogram_reviderat_sk%C3%A4rm.pdf [Hämtad: 2016-07-14]